

*KISS Jenő*¹:

Kókai-Nagy Viktor: *Karizmatikus gyülekezetvezetés az Újszövetség korában. Próféták a páli gyülekezetekben.* Kálvin Kiadó, Budapest, 2022, 192 oldal, ISBN: 9789635585281

Kókai-Nagy Viktor református teológus az újszövetségi tudományok szakavatott művelője, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem és a Selye János Egyetem Református Teológiai Kar docense. A szerző arra vállalkozik ebben a könyvében, hogy a vonatkozó szakirodalom, valamint a releváns bibliai iratok alapján átgondolja és rendszeres formában feltárja az Újszövetség korának egyik jellegzetes ekkleziológiai jelenségét: a karizmatikus gyülekezetvezetést. A mű hiánypótló, hiszen a magyar nyelvű teológiai irodalomban nem találunk kifejezetten ennek a témának szentelt írást.

Az előszót követő *első fejezet* leírja a karizmatikus vezetés megértéséhez szükséges történelmi hátteret. Megállapítja, hogy a zsidóság és a keresztyénség útjai különváltak a II. század első felében.

¹ Egyetemi tanár, Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet; e-mail: kissjeno@proteo.hu.

A keresztyén közösséget nyitott és befogadó közösségként jellemzi, amelyben háttérbe szorultak a nemzeti és társadalmi különbségek. A nemzeti és társadalmi sokszínűség új feladatok elé állította ezeket a közösségeket, különösen a gyülekezetvezetés tekintetében.

A *második fejezet* bemutatja azokat a közösségi formákat és vezetési modelleket, amelyekre támaszkodhattak a keresztyén közösségek. A keresztyénség az első időben átvette az ókorból ismert, a zsidóságban is honos presbiteri vezetést, amely mögött a ház/háznép szerkezete állhatott. Ez a vezetési forma később uralkodóvá vált a pogánykeresztyén közösségekben is, amiről az ApCsel és a pásztori levelek tanúskodnak. Az ókorban elterjedt egyesületi forma elsősorban egyes elemeinek köszönhetően vált fontossá, amelyek a következők: a közösségek közötti kapcsolatok, a nem származáson alapuló tagság, az egyes közösségen belüli segítségnyújtás és a közös étkezés. A szerző úgy véli, hogy ezek a szervezeti és vezetési formák hatottak a közösségek fejlődésére, és kiegészültek jellegzetes keresztyén elemekkel, a keresztséggel és a krisztológiailag értelmezett közös étkezéssel. Feltűnő, hogy a páli levelekben nincs szó a presbiteri vezetésről, noha ez a vezetési és az ahhoz kapcsolódó közösségi forma ismert volt a keresztyénség korai szakaszában.

A presbiterek, illetve a presbiteri vezetés hiányának okát a *harmadik fejezet* kutatja. Rámutat a pogánykeresztyén gyülekezet törekvésére, hogy megőrizze a sokszínűséget és az egyenlőséget, ami ugyanakkor megnehezítette az egység megőrzését és a vezetés gyakorlását. A közös múlt és hagyomány hiánya szintén kihívást jelentett. A közösségek életének irányításához szükséges tekintélyt főleg Pál apostol személye és igehirdetése jelentette, illetve azok a szóbeli hagyományok, amelyek Jézustól, a szemtanúktól, az apostolok és próféták igehirdetéseiből és más közösségek tradícióiból származtak. Később, a saját írásos hagyomány kialakulása után, fontossá vált ezen írások értelmezése és Isten akaratának keresése azok alapján. A hagyomány kialakulása és megszilárdulása átalakítja a karizmatikus vezetést presbiteri irányítássá. A hagyomány őrzése háttérbe szorította a Lélek munkálkodására támaszkodó vezetési formát (ami ismét előtérbe kerülhet, amikor megújulásra van szükség az egyházban).

Az *Összefoglalás* (4. fejezet) leírja a hagyományképzés folyamatát, amelyet több korban is megfigyelhetünk. Ugyanakkor világossá teszi, hogy a hagyomány kialakulása előtt a karizmatikus vezetés volt a megfelelő forma a több népből álló közösségek irányítására és arra, hogy megfelelően szembenézzenek az aktuális kihívásokkal. A

karizmatikus vezetés alapjául szolgáló karizmák a Lélek adományai voltak, amelyek szoros kapcsolatban álltak az aktuális feladatokkal. Ugyanis a Lélek ismerte a legjobban az egyes közösségeket, és tudta, hogy azoknak mire van szükségük ahhoz, hogy betölthessék küldetésüket. Emiatt a karizmatikus vezetés nem uniformizált, hanem rugalmas. A Pál apostol által alapított gyülekezetekben különböző karizmák tűnnek fel egymás mellett, amelyeket a Lélek közösségre szabott ajándékainak tekinthetünk. Ugyanakkor feltűnik, hogy mindenütt megjelenik a próféta, aki Isten kijelentésének magyarázója.

Erre a jelenségre az *ötödik fejezet* keresi a választ. Felmutatja, hogy a prófétálás jelensége ismert volt az Újszövetség korában. Tényként kezelték, hogy Isten kijelentésben részesít kiválasztott személyeket, akik a kijelentést megosztják a hallgatókkal. Erről főleg az ApCsel és a páli levelek tesznek bizonyosságot. Ugyanakkor nem alakult ki egységes kép a próféták feladatáról és közösségben betöltött szerepéről. Viszont hangsúlyosan jelentkezik az a gondolat, hogy a próféták szava megkérdőjelezhető. Az emberi tényezőt csak a közösség képes ellenőrizni és értelmezni. Isten akaratának a megértése a közösség feladatává válik.

A *hatodik és hetedik fejezet* a prófétáknak a thesszalonikai, a római és a korinthusi gyülekezetben betöltött szerepével foglalkozik.

A szerző elemzi az I. Thesszalonikai és a Római levelet, és arra a következtetésre jut, hogy a prófétáknak fontos szerepük volt ezekben a közösségekben. A prófétálás kiemelkedő karizma, amely nem kötődik egyetlen személyhez és a többi karizmával együtt működőképes. A személynek alárendelt szerepe van a feladathoz képest. Mindez lehetővé teszi, hogy mindegyik gyülekezet kialakítson egy olyan struktúrát, amely leginkább megfelel sajátos feladatainak és segíti annak misszióját a környezetében. Ugyanakkor biztosítja a gyülekezet belső működésének egyensúlyát azáltal, hogy a karizma kontrollálása a gyülekezet elengedhetetlen feladata.

A szerző megvizsgálja az I. Korinthusi levél 12., 13. és 14. fejezetét, hogy azok részletesebb elemzése alapján leírja a próféták Korinthusban betöltött szerepét.

A 12. fejezet hangsúlyos motívuma a pneumatikus megnyilvánulások megítélése a Lélek segítségével. A kegyelmi ajándékok sokfélesége szintén fontos téma, mert az teszi lehetővé a közösség életét – miközben a karizmák egymást kiegészítik és ellenőrzik – illetve működését a világban. A Krisztus-test képe hangsúlyozza, hogy mindegyik karizma egyformán fontos a közösség működésében. Ugyanakkor alkalmas annak

kifejezésére, hogy egyes karizmák, illetve az azokkal bíró személyek kiemelt szerephez jutnak a közösség vezetésében. A 12. fejezet külön foglalkozik az apostolokkal és a tanítókkal. A közösség tagjai közül bárki elnyerheti valamelyik feladatot és a hozzá való karizmát. Tehát az apostolság nem korlátozódik a tizenkét tanítványra.

A szerző a 12,31 értelmezésével indítja a 13. fejezet elemzését. Úgy értelmezi ezt a verset, mint ami a gyülekezet aktuális állapotát írja le, és nem a 13. fejezet bevezetőjeként szolgál. Tehát a szeretet nem egy, a többi felett álló kegyelmi ajándék, hanem keret, amelyben a karizmák helyesen megnyilvánulhatnak, kiút a versengésből, amely megkeseríti a gyülekezet életét. A kölcsönös szeretet alkalmas arra, hogy megakadályozza a visszaélést a kapott ajándékokkal.

A szerző a 14. fejezet elemzése alapján megállapítja, hogy a karizmák használatának célja a közösség építése. Erre alkalmasabb a prófétálás, mint a nyelveken szólás, mivel utóbbi esetében nehezen biztosítható a teljes gyülekezet épülése. A gyülekezeti kontroll gyakorlása is korlátokba ütközik. A prófétálás ezzel szemben létrehozza a kölcsönösséget a gyülekezeten belül, mert az – a többi karizmához hasonlóan – csak a karizmatikus gyülekezetben működhet.

A könyv végén található végső *Összefoglalás* (8. fejezet) leírja az utat, amelyet a szerző bejár, és kiemeli a legfontosabb felismeréseket.

Kókai Nagy Viktor rámutat az előszóban arra, hogy a történelmi egyházak – beleértve a református egyházat is – fenntartással viszonyulnak mind a karizmatikus jelzőhöz, mind a prófétáláshoz. Ugyanakkor úgy látja, hogy az 1Thessz 5,19–22 felszólítása a mai keresztyén közösség lényegi feladatát fogalmazza meg: „A Lelket ne oltásatok ki, a prófétálást ne vessétek meg, de mindent vizsgáljatok meg: a jót tartsátok meg, a gonosz minden fajtájától tartózkodjatok”. Úgy értelmezem ezt a megállapítást, mint felszólítást a nyitottságra olyan jelenségekkel szemben, amelyek idegenek a hagyományokon tájékozódó egyházakra nézve, de amelyek nagy jelentőséggel bírnak a megújulásban.